

Bäste Soldaten som gick med i Hemvärnet

Av Peter Glud

Jag föddes på BB i Örnsköldsvik den 5 oktober 1977. Familjen bodde i Domsjö och där jag gick på Svedjeholms- och Geneskolan. På gymnasiet, Nolaskolan inne i Örnsköldsvik, läste jag på barn- och fritidsprogrammet mycket för att jag ville utveckla mina ledaregenskaper och lära mig planera och leda verksamheter.

När jag växte upp var ishockey och cykling mina stora intressen och jag var med både i Svedjeholmens IF och Cykelklubben Örnen.

Direkt efter avslutat gymnasium, 1997, ryckte jag in till lumpen på NB 21 i Sollefteå. Där var jag placerad på spanings/prickskytteplutonen på 3. Norrlandsskyttekompaniet, även kallat Anundsjö kompani. Kompanichef var major Peter Östman.

Chefen för spaningsplutonen hette Fredrik Månström och hans ställföreträdare Fredrik Nyberg. Jag ingick i 1. Grupp och mina specialutbildningar var fältarbeten och sjukvårdstjänst. Som lärare i sjukvårdstjänst hade vi en proffsig läkare och fängslande pedagog som hette Mauritz Johansson. Hans lektioner var alltid givande.

Under lumpen informerades vi om att NB 21 skulle sätta upp en fredsbevarande bataljon (BA 11) som skulle tjänstgöra i Bosnien och att vi var välkomna att ansöka till den. Kravet var att sökande skulle ha minst X 7 7¹ i betyg. Tjänstgöringstiden var från oktober 1998 till april 1999. Bataljonen ingick i en Natoledd styrka benämnd *Stabilisation Force* (SFOR).

Då jag trivdes bra med militärlivet och inte hade några särskilda planer efter muck lämnade jag in en ansökan. Jag antogs och efter utbildning på Almnäs bar det av till Bosnien.

Den 11 mars utnämndes kompaniernas Bäste Soldater 1998 vid en ceremoni på Kanslihusmässen. En av dem som utnämndes var jag, de andra fem hette Håkan Nilsson, Jonas Höglund, Rikard Jonsson, Björn Skog och Marcus Järnede. Brigadens utbildningsledare överstelöjtnant Nils Fransson delade ut Kamratföreningens förtjänstmedalj i brons och ett diplom till oss. Efter utnämningen bjöds vi på lunch på mässen.

BA 11 chef var NB 21 ordinarie chef överste Per Ove Eriksson från Sollefteå. Jag tillhörde 2. Pansarskyttepluton på 2. Pansarskyttekompaniet vars chef var major Daniel Kindberg. Min plutonchef var Fredrik Nyberg från Sollefteå, samma Fredrik som varit ställföreträdande plutonchef då jag gjorde lumpen.

¹ Siffrorna står för: Uppförande, lämplighet i befattning och kunskaper och färdigheter. Femmor räknas som godkänt.

BA 11:s huvuddel var förlagd på Camp Oden utanför Tuzla. Där låg Bataljonsstaben, Stab- och Trosskompaniet, 1. Pansarskyttekompaniet och halva 2. Pansarskyttekompaniet. Andra halvan av 2. Pansarskyttekompaniet var förlagt på Sierra Base utanför Gracanica 3,5 mil från Tuzla. 2. Kompaniet bemannade även en observationsplats och relästation. Foto från BA 11 bok "Det var vår tid".

Under vår fredsbevarande insats inträffade inga större tillbud i BA 11:s område. De tuffaste händelserna var förutom några trafikolyckor nog bataljonens insatser mot vapen- och ammunitionsgömmor. I övrigt handlade det om patrullering och åter patrullering, observation och åter observation. Det röjdes minor, samlades in vapen, byggdes väg, lagades fordon, vårdades utrustning och gjordes underhållsarbeten på kamperna. Jobb saknade vi aldrig och varje dag lärde man sig något.

Överste P-O Eriksson sa så här om vår bataljon när vi skulle åka hem: *Jag hävdar inte att ni har varit de bästa, inte heller att ni varit de mest disciplinerade, men de starkaste har ni varit. Det hävdar jag. Vilket jag uppfattar som ett bra betyg på oss.*

2002 var jag på en infoträff om hemvärdet. Den leddes av Ronald "Tjalle" Westman, uppskattad frivilliginstruktör och chef för Örnsköldsviks Hemvärnsbataljon. Efter träffen gick jag med i hemvärdet där min första befattning var som ställföreträdande gruppchef.

Nu började en utbildningskarusell med gruppchefs-, plutons- och kompanichefskurser samt specialistutbildningar vid bland andra Västerbottensgruppen (G 61), Hemvärdets stridsskola (HvSS) i Vällinge, och Heimevernets Skole- og Kompetansesenter (HVSKS) i Dombås i Norge.

Cold Respons 2009 var min första övning utomlands. Då var jag chef för en insatspluton. I övningen som genomfördes i nordligaste Norge deltog 7500 soldater från 14 länder. Av dessa var 300 från Sverige.

Övningen ingick i Natos projekt Partnerskap för fred. En lärorik övning där jag fick knyta kontakt med kolleger från andra länder och även se hur man kunde göra saker på ett annat sätt än vi gjorde utan att det därför var sämre.

På övningen som Aurora 17 som genomfördes i september 2017 ledde jag ett förstärkt insatskompani transporterades från Västernorrland till Gotland. Övningen var för oss en rejäl test på en svår uppgift. Kompanis fordon och tyngre utrustning fraktades till Gotland med båtar och truppen flögs ned.

Väl framme på Gotland gällde det att snabbt lossa fordonen och den tunga utrustningen och utan tidsspillan knyta ihop förbandet och gå till anbefalld plats för att där lösa vår uppgift.

Hemtransporten från Gotland gjordes med ett av flygvapnets Hercules ett flygplan som med lätthet rymmer mer än ett halvt insatskompani. Övningen hade bjudit på många nya upplevelser och vi hade gjort bra ifrån oss. Eftersnacket i planet var positivt. Foto Peter Glud.

I övningen medverkar från Sverige omkring 19 000 soldater, av dem var en fjärdedel hemvärnssoldater. Från andra länder deltog 1500 soldater. De kom från USA, Frankrike, Danmark, Estland, Finland, Norge och Tyskland. Övningen som var den största svenska övningen på 24 år leddes av Sveriges Överbefälhavare Micael Bydén.

Norwegian Reciprocal Troop Exchange (Norex) ett trupputbyte mellan Norska hemvärnet och Amerikanska National Guard². Utbytet har pågått sedan 1973. Varje år åker 40 norska hemvärnssoldater till USA och lika många amerikanska soldater till Norge.

Svenska Hemvärnet får varje år skicka en deltagare som representerar det svenska hemvärnet. 2019 blev jag den svenske representanten. Utbytet som genomfördes i februari var nästan en månad långt och omfattade utbildning tillsammans med National Guard och SWAT. SWAT är den amerikanska polisens insatsstyrkor som sätts in vid verkligt allvarliga situationer där den vanliga polisen inte räcker till.

Vid en ceremoni på Camp Riley i Little Falls i Minnesota överlämnade jag som tack för en lärorik vistelse hos Amerikanska National Guard Västernorrlands regementes (I 21) standar till förbandschefen brigadgeneral Lowell Kruse som ses t v i bild. Till höger sitter hans ställföreträdare Grant Johnson. Foto Norges försvarsmakt.

Poliserna som ingår i SWAT är välövade och utbildade på flera olika vapen. Normalt jobbar de i grupper om om 4-5 poliser. I grupperna kan prickskyttar och förhandlare ingå. USA vistelsen var för mig en stimulerande kick som avsevärt vidgade mina perspektiv.

Nu jobbar vi i hemvärnet inte bara med rent militära ärenden utan vi lämnar också stöd till polis, räddningstjänst och andra myndigheter. När samhället behöver hjälp

² Nationalgarde är USA:s militära reservstyrka. Den har funnits sedan 1903.

med att lösa en kritisk uppgift kan de avropa stöd från hemvärnet. Oftast är det polis och räddningstjänst som vill ha hjälp med att leta efter försvunna personer eller folk till skogsbrandsläckning. Flera gånger varje år medverkar vi i sådana uppdrag.

Skogsbranden i Brattsjö 2018 är den största skogsbrand som jag varit med om att släcka. Brattsjö är en vacker liten by som ligger 23 km nordnordväst om Bredbyn. Branden startade på grund av att ett träd den 18 juli föll mot en kraftledning och det då blev kortslutning och brand uppstod. Branden pågick i 6 dagar och ansågs ett tag inte gå att släcka. Den var den fjärde största branden i Sverige det året. Som tur var slutade det hela väl förutom en bruten armbåge på en av våra män och elden var släckt på kvällen den 23 juli.

Släckningsstyrkan omfattade räddningstjänsten i Örnsköldsvik (en heltids och nio deltidsstationer), skogsbrandsvårn, räddningsvårn, hemvårn, frivilliga och tre helikoptrar. Hela styrkan leddes av en räddningsledare ur Örnsköldsviks räddningstjänst.

I Brattsjö jobbade vi dygnet runt i sex dygn. Hemvärnsstyrkan var organiserad i en Lednings- och Underhållsgrupp på tio man, två släckningsskift (12 timmars) om fyra släckningsgrupper på vardera 5 man. Militära insatschefer var Magnus Lundberg och jag, även han en gång Bäste Soldat. Vi två och lednings- och underhållsgruppen var samgrupperad med räddningstjänstens insatsledare på dennes uppehållsplats där det här fotot är taget. Foto från Peter Glud.

Hemvärnets organisation, utbildning och utrustning gör dem till en idealisk samarbetspartner för en räddningstjänst som behöver stöd med att släcka en skogsbrand. Vårt larmsystem och åtskilliga larmövningar gör att våra styrkor mycket snabbt kan vara på plats och börja jobba. Vi har i våra förråd utrustning som gör oss självförsörjande. Vi kan laga mat, utföra fältarbeten och upprätta tältförläggningar. Vi har hjul- och bandfordon som kan gå i terräng om det behövs.

Men det viktigaste som vi har är hemvärnssoldater som kan delta i släckningsarbetet. En del av dem har varit med förut och vet redan hur man gör, andra är nya och behöver en kort utbildning innan de kan sättas in.

Ni som orkat läsa ända hit har säkert redan hunnit ställa er frågan: ”Har han bara hållit på med hemvärn, har inte karln haft något jobb?” Visst har jag det. Efter Bosnien har jag varit badvakt, mekaniker, lastbilschaufför och drivet eget företag och sålt jaktvapen och cyklar.

Mina jobb kan skifta, komma och gå men hemvärnare kommer jag att alltid förbli.